

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
fie-care publicare.

Ouë roșii^{*)}

(a.) Ne aflăm în ajunul zilelor de bucurie ale creștinismului oriental. Părinții procură ouë și rumenele pentru de a pregăti bucuria copiilor și la marea sîrbătoare creștinească. Așa fac și „părinții patriei”. Cei cinci domni deputați români din dieta dela Budapesta ne spun într'un „Apel”, să fim blîndi și buni, să nu facem *larmă*, căci domnul ministru Augustin Trefort li-a promis că ne va da, ouë roșii și bomboane. Va îngriji, ca după ce a stat literă moartă 15 ani § 18 din legea din 1868 (de § 17 se ferește) să se execute de aici înainte, în ce privește cultivarea intelectuală a naționalităților în limba lor maternă, astfel ca în ținuturi, unde locuiesc românii în masă mai mare, să se înființeze la scoalele medii și catedre pentru limba românească.

Sciam cu toții, că acei cinci părinți ai patriei „cu buze române” sînt aderenți fideli ai ministeriului Tisza-Trefort, și nu ne-a surprins de loc tapta, că dînșii au primit și au votat proiectul de lege pentru scoalele medii. Ne-a surprins însă apelul și scirea din „apel” că dl ministru Augustin Trefort ne promite și nouă ceva de pasci, dacă nu vom mai face *larmă* „în adunări tumultuoase”.

Cu un feliu de triumf ne vestesc aceasta acei cinci părinți ai patriei în „apelul” lor; ne îndeamnă să fim buni, să ascultăm de ei, pentru că ei și de *astădată!* ni-au procurat ouë roșii.

Frumoasă dovadă de iubire părintească! Aceasta nu suferă îndoială; greutatea e numai că domni deputați cu „apelul” cer cam mult dela noi.

Ei cer, ca nici să nu ne vîetăm, vîedînd că se pregătesc sigura nimicire a existenței noastre naționale; cer, ca să resignăm noi înșine la aceasta și să sărutăm mâna, care ne sugrumă.

Față cu atare pretensiune credem, că va fi bine, ca înainte de a intra și noi în tîerg, să cercăm de ce calitate și de ce valoare sînt ouële roșii promise de domnul ministru? Aceasta se pare cu atîta mai de lipsă, fiindcă chiar acum cu ocaziunea desbaterei în dietă a proiectului de lege pentru scoalele medii s'a aflat guri rele, ca cea a deputatului Adolf Zay —, care afirmă că dl ministru Augustin Trefort cam uită de promisiunile și asigu-

^{*)} Mîneacănd dela: *Bis repetita valent* și *Repetitio est mater studiorum*, dăm loc și articolului de față, cu atîta mai vîert, în cît cuprinde și unele date, de care în articolul nostru „Apelul”, nu s'au făcut amintire. Red.

rările sale, mai ales de acele, ce le dă prin coridor și prin cluburi; și face ca nănașul cu purcelul promis finului.

Din lada de făgădueli îndesată cu genunchii se scoatem de astădată numai două, cari în fundament sînt de o natură cu cea de mai sus și se deosebesc numai prin deosebita lor solemnitate și oficialitate, cu care au fost făcute.

La anul 1873, Februarie 22, domnul ministru Augustin Trefort a emis un circulariu, care cuprindea un fel de programă a ministeriului reg. ung. de culte și instrucțiune publică, în care domnia sa dîce următoarele:

Sînt convins că pedeca principală în dezvoltarea învățămîntului public, mai ales a învățămîntului popular, atît de momentos pentru mărirea și fericirea patriei și pentru prosperarea binelui comun, zace în acea presupunere basată pe o neînțelegere (*félreértés*), că ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică ar voi să cucerească (elhoditani) dela biserici scoale confesionale, ce aceste le susțin, și ale străforma în scoale comunale și că prin aceasta ar avî de cuget, mai întăiu a restrînge activitatea și influența dezvoltată de mult pe acest teren a confesiunilor, apoi a o paralisa cu totul. Drept aceea dînsul declară că voința ministeriului reg. ung. nici odată nu a fost, și intențiunea dînsului nu e nici de cum a străforma caracterul confesional al acelor scoale, ce le susțin confesiunile sau le vor înființa în viitoriu.

Pentru aceasta, doresce și cere, ca această nedumerire a confesiunilor să înceteze pentru totdeauna, ca delăturându-se pedeca aceasta nejustificată cestiunea învățămîntului să se desvolte pe cale naturală pacinică. Din contră încă și acolo, unde confesiunile în urma de neajunsuri materiale nu sînt în stare a susține scoale corespunzătoare, guvernul va lucra în conțelegere cu bisericile și le va întinde ajutoriu material acestora spre a-și aduce scoalele în stare bună.

Această programă a statorit'o dl ministru Augustin Trefort, după ce a ajuns a doua oară în fotolinul ministerial.

Nu a trecut bine anul dela aceasta promisiune solemnă și tot acel domn ministru cu o singură trăsînră de condeiu a prefăcut în scoale comunale 50 de scoale greco-orientale române bine întocmite și dotate tocmai din acel ținut, unde locuiesc alegătorii domnilor deputați cu apelul din fostul confiniu militar român banatic.

Scoalele acestea se înființaseră în urma ordinului reginei Maria Theresia ddt. 22 Iulie 1766, în care

s'a dispus: „*Jedes Kirchdorf ist mit Schule und Lehrer zu versehen* (fie-care comună bisericească să se provadă cu școală și învățătoriu) — din banii adunați „*mit dem Klingelbeutel*” (cu discul) prin bisericile gr. or. din crunta sudoare a bieților grănițeri români, și au esistat ca scoale confesionale („*griechisch nicht unirte national Schulen*”) preste un secol (1766—1874).

Foarte interesantă și instructivă e procederea domnului ministru în cestiunea acestor scoale. Mai întăiu a ordonat oficiilor pretoriale, ca pretutindenii, unde edificiile și alte imobile sînt intabulate pe numele scoalei gr. or., acele să se transcrie pe numele comunei politice, de oare ce în acele comune nu se află alți locuitori decăt români gr. or. și astfel comuna bisericească e identică cu comuna politică. Făcută odată aceasta, dl ministru a declarat, că de oare ce la înființarea și susținerea acelor scoale au contribuit toți locuitorii din comună, ele nu pot fi alta decăt scoale comunale. (Ordinațiunea ddt 27 Maiu 1874 Nr. 3763).

Ei bine! Aceasta nu e cucerire? Nu a fost stratagemă a amăgi pe cei atacați cu promisiuni, a-i desarma și apoi a-i nimici?

La anul 1879, când curgea desbaterea în dieta din Budapesta asupra legii pentru introducerea limbei maghiare în scoalele populare nemaghiare dl ministru Augustin Trefort a declarat în ședința casei deputaților dela 1 Maiu: „*Nu ne-a plesnit nici când prin minte, nici chiar acum, ca să închidem scoalele cu limba de propunere nemaghiară sau și numai să le octoăm limba maghiară ca limbă de propunere*”.

Ear în ședința dela 13 Maiu a dîs: „*Din textul proiectului s'a putut convinge ori cine, că nu e vorba de a introduce în scoalele populare nemaghiare limba maghiară ca limbă de propunere, ci numai ca obiect obligat*”.

Față cu aceste a ordonat dl ministru Trefort în instrucțiunea sa ddt 29 Iunie 1879 Nr. 17284 inspectorilor regii de scoale, ca ocaziunea esamenelor de calificățiune învățătorești să nu aproabe pe acei candidați, cari nu vor să propune unguresce (§. 18); ear în raportul său despre starea învățămîntului din anul 1882 tot acel domn ministru dîce:

„*În acele comitate, în cari în proporțiune cu limba maternă a poporului, limba română . . . e prezentată prin procente mai mari, se va executa articolul de lege XVIII din 1879 în acel mod, că în scoalele nemaghiare se va introduce ca a doua limbă de propunere limba maghiară*”.

FOIȚA.

Cristian Waldo

sau

CAILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus de E. B.)

(Urmare 33).

— Ei bine, dar istorisește franțuzesce dîse dl Goeffle, nefînd nici el mai puțin poliglot decăt Cristiano; eu iubesc Italia, dară ador Francia! Ea este aliata noastră, fi va spre tolos sau nu; Francia este în deosebi antitesa spiritului rusesc, pe care eu îl desprețuesc.

— Să trăiască Dumnezeu! Și eu sînt anti-muscal, de când mă aflu în Svedia, și mai cu samă de a seară; acuma însă, am să te rog, domnule doctor, să nu mă ieai drept pedant: dacă am îndrăznit a demonstra micela mele cunoscînte față cu un profesor dela facultatea de Lund, eu n'am făcut aceasta dintr'alt punct de vedere, ci numai ca să nu mă ții doară, observând maniera mea de a tăia șunca de un ex-frontin din familie bună, care a cădît în disgrăție, și care umblă acuma cu șarlatanerii.

— A! Dta ai ghicit că mie-mi umblă ideea aceasta prin cap?

Ei bine, eu mărturisesc și sînt convins că Dta n'ai fost totdeauna lacheu, dacă ai avut vr'un post în familii bune.

— O! Doamne, dîse Cristiano, lacheu sau profesor tot cam una este, cu un grad mai mult sau mai puțin, în spiritul multor oameni.

— Ba nu, în Svedia nu, amice la naiba! nu, nu este așa.

— Sciu domnule țeara Dvoastră se îndeletnicește de studii serioase, și nicăiri nu sînt cunoscînte omenesti mai nobile încuragiate în dezvoltarea lor decăt aici: airea se întemplă adese. . .

Aici fu Cristiano intrerupt de intrarea lui Ulfilas. Acesta aducea dejunul, vîedînd masa servită se oprî uimit pe loc.

— Veđi tu, hăbăucule! îi strigă vesel dl Goeffle, ghicînd motivul surprinderii sale: ce noroc am eu cu coboldul meu, el m'a servit în locul tîu, fiindcă tu m'ai părăsit complet de două-spredece oare.

Ulf încercă a se justifica: însă el căutase în seara precedentă astfel de mîngăieri în butelie, încăt îi era capul greu și nu'si putu da bine sama de motivele, ce le avuse a'și părăsi oaspele.

La apropierea țilei, Ulf se simțea de obicei linișcit și când răsărea tardivul soare de earnă, el avea cinci oare înainte sa, pentru a nu mai fi nici mai poltron, nici mai stîngaciu decăt ori și care altul. El simțea încă bine libațiunile sale prea numeroase, în creerii săi cei obosiți; însă, dacă el își împlinea funcțiunile sale casnice cu regularitatea unei mașini starea aceasta n'avea nimic necuviincios pentru ceialalți și nimic supărător pentru sine însuși.

El bolborosî în dialectul dalecarlian vr'o câteva cuvinte de surprindere flegmatică, vîedînd mîncările pe măsă și un necunoscut pe lîngă doctor.

— Ulf, îi dîse acesta, tu ai să servesci pe dl acesta, ca și pe mine însumi; d-lui este un amic al meu, cu care bucuros împărțesc apartamentul.

— Bine domnule, răspunse Ulf; nu dîc contrarul, dară calul. . .

— Cal tu însuși! esclamă Cristiano, care scia deja vr'o câteva cuvinte dalecarliane, simțîndu-se amenințat de o descoperire grozavă.

— Da, domnule, cal eu însumi, replică Ulf cu resignăție; dară sania. . .

— Cum, sania? dîse doctorul; ai curățit-o? ai țesălat calul?

Sunând cuvîntul cal încă odată la urechia lui Cristiano, el se întoarse cătră Ulf și îl privi pe furis așa de groasnic, încăt bietul tîmpit își perdî capul și bolborosî răspunđînd:

Din aceste se arată de ajuns, că ouăle roșii, ce ni le promit și de astă-dată domnii deputați cu „apelul“, nu sînt de prima calitate. Cele de mai sus venite dela același bun domn ministru spărgându-se s'ar arătat de nefolosibile.

Nu credem, că se va afla vre-un suflet român, care după atari desamăgiri s'ar mai creadă în promisiunile date de pe fotoliul ministerial; și ori cînt ne vor asigura domnii cu „apelul“ despre bunăvoiața domnului ministru, faptele domniei sale ne arată că atunci cînd ne e pretin mai bun, tocmai atunci are ceva în traistă.

Una nu putem pricepe; și aceasta e naivitatea domnilor cu „apelul“. Se poate oare, ca acei domni s'ar creadă serios că promisiuni ministeriale mai pot ave ceva efect la noi?

Nu v'ar cunoașteți poporul domnilor „părinți ai patriei“! Nu cunoașteți scoala, ce a parcurs acela în era dualismului, ceea ce arătați prin aceea, că credeți, că veți tîrgui dela el diamanturi pe cînd ve oferă dărăbne de sticlă văpsite.

Revista politică.

Sibiu, în 5 Aprilie.

Casa deputaților Ungariei a fost locul, unde s'au petrecut lucruri scandaloase și vătămătoare de vază unei corporațiuni așa de înalte, cum este cea a reprezentanților. Un deputat Füzessery, fost major de honveți și acum avocat, a interelat Luni în ședință publică pe ministrul president (care era la Viena), dacă are cunoștință că poliția din Graz a trimis (la Budapesta) pe la mijlocul lui Februarie un comisar, Glavocinic cu numele, spre a erua o bandă de hoți, care se dice că s'ar fi așezat acolo, și că în lista prezentată de comisarul acesta s'ar aflat și numele unui deputat unguresc!

Nu numai cercurile parlamentare, dar și diaristica dincoace și dincolo de Laita au fost alarmate foarte de interpelațiunea aceasta. Cluburile dietale s'au întrunit numai decît și după o frământare de două zile în cluburi și în casa deputaților, cu ședințe publice și confidentiale, se descopere că interpelantul a fost sedus de Verhovay etc. și de aceea s'ar și rugat de iertare.

Incidentul s'ar închis, dară urmările încă nu se vor termina cu una cu două.

Dincolo de Laita, în Viena, deputatul senatului imperial, cavalerul Schönerer, nu încetă de a neliniscă poliția. Un comers de studenți cu Schönerer în frunte a trebuit disolvat de poliție. Schönerer reprezintă ideea germanismului antisemitic în Cislaitania.

Din Rusia au să iasă, în trei luni de zile, toți jidovii austro-unguresci domiciliati acolo.

Proiectul pentru scoalele medii în parlamentul Ungariei.

Dimia a opta a desbaterei.

(Urmare.)

(Adolf Zay continuând.) Onorată casă! S'au mai ridicat aici voci, cari deneagă confesiunilor din principiu dreptul de a distribui calificațiune profesorală declarând dreptul acesta de un monopol al statului. Față cu acei domni mi-ași permite întrebarea: pentru ce nu concede statul confesiunilor a duce în deplinire examenul profesoral, calificațiunea profesorală normată de altcum de el în-

— Da, da, domnule, cal, sanie! fi liniscit

— Așa dară, se dejunăm! țise doctorul liniscit. Adă-ne tăbac, Ulf, și lasă mașina de feert în pace. Ne facem noi ceaiul.

Ulf se pleacă peste sobă, ca să depună mașina de fiert. Cristiano îl urmă, ca și cînd ar supraveghea operațiunea aceasta, și plecându-se spre el, îi țise în limba dalecarliană la ureche, cu o nouă privire groaznică: Cal, sanie, castel nou, Ulf își inchipui în remășițele sale de beție, că ar fi primit deja ordini de care și-a uitat a le esecuta. El se grăbi ași pune palinele la picioare și fu și la castelul nou spre a cânta pe Loki, în sgomotul grajdurilor, pline de argați și de cai.

Doctorul în drepturi nu era așa mîncăcios ca doctorul în științe Stangstadius. El își lasă timp spre a gusta și a judeca fie care mîncare în virtutea principiilor, recunoscute pentru potrivirea artei culinare cu trebuințele elevate a stomachurilor alese. După o jumătate de oară de povesci experimentative asupra sujetului acestui, ei se uitară unul la altul și amîndoi afară un reflex roșatec pe fețele lor.

— Eată! țise doctorul, că a răsărit soarele pe orizon.

(Va urma.)

suși?! Și în deosebi: intru cît se jignesc oare drepturile statului și recerînțele științifice, dacă funcționează și mai departe un sistem de pregătire și de examinare profesorală, care corespunde spiritului timpului, precum e al confesiunii transilvano-augsburgice amintite de mine mai sus, pe lângă observarea principiilor statorite de stat și a supravegheii statului? Pregătirea din scoalele medii nu e un șablon mecanic, care s'ar pute statori în mod uniform din partea statului, precum se statorise o sortă de tipariu pentru cancelarii. D. deputat Grünwald a greșit declarând pregătirea din scoalele medii de o „respândire de cunoștințe profane;“ ea are de scop formarea de caractere și dezvoltarea individualităților. De aceea află cu cale, ca confesiunile să ofere candidaților săi prin îndeplinirea și manuirea independentă a sistemului de pregătire a profesorilor o pregătire proprie, așa precum s'ar dezvoltat ea în decurs de secol, ca caracter cultural al singuraticelor confesiuni sau naționalități, ca individualitate culturală. Aceasta ar ave din punct de vedere al culturii și al pregătirii omenesci mai bun succes ca copiarea neînțeleasă și silită a șablonului prescriș de stat. — Punem cazul, că calificarea profesorilor ar trebui să se detragă confesiunilor pe viitoriu, oare nu calcă proiectul în picioare toate noțiunile fundamentale de drept și de economitate detragînd profesorilor, cari n'au servit încă 5 ani la vre-un institut, calificațiunea dovedită pe calea sa înaintea autorităților eclesiastice și confiscându-le diploma de profesor, care după actualul drept eclesiastic are deplină valoare? D. Ministru clătina din cap, ca cînd nu i-ar fi plesnit nici prin mîntă o atare vătămăre do drept. Ei bine; acela, care cunoaște textul proiectului și a audiat declararea espresă a domnului reprezentante al ministrului de instrucțiune în comisiunea pentru instrucțiune, a domnului Carol Szasz, că adecă și candidații deja examinați din partea confesiunilor să fie îndatorați a depune examenul de calificațiune, de cumva nu vor fi săvîrșit 5 ani la vre-un institut, acela, țic, va sci apreția și intențiunile acestui proiect.

D. ministru, fiindcă recunoaște însuși a fi mers prea departe cu pretensiunile sale, ar trebui să aibă curagiul a o declara aceasta încă în desbaterea generală, și ar trebui să și țină de o datorință a conștiinței sale, a propune însuși în desbaterea specială o formulare, care să eschidă posibilitatea, de a se pute comenta ș. respectiv așa, precum l'a comentat dl comisarul ministerial în comisiune.

Din punct de vedere confesional mai am încă un singur gravamen esențial. Sper, că onorata casă mă va asculta și mai departe cu aceea binevoitoare atențiune, cu care m'a onorat până acum. Voiu să reflectez la paragrafi, cari vorbesc despre confiscarea de cărți, despre scăderi morale și despre direcțiuni ostile în institutele confesionale. După părerea mea e vătămătoare chiar și impregiurarea, că proiectul vorbesce aici numai de institute confesionale, ca și cînd numai în acestea ar pute obveni casuri de acestea regretabile și nu și în institutele de stat sau în cele de sub conducerea statului. Vă rog, să vă inchipuiți că tineră reacțiune, pe care o am vădut în zilele acestea izbucnind în casa aceasta, că tinerii apostoli ai științei despre singura mîntuitoare omnipotentă a statului, ar ajunge în statul acesta în fapt odată la influență normativă și ar deveni și în cele ale învățămîntului dătători de ton, oare n'ar fi atunci posibilă, ba verosimilă chiar introducerea de cărți anticonstituționale în institutele de stat? D. deputat Albert Berzeviczy s. e. a susținut numai ași teoria reacționară anticonstituțională, că toți aceia cari, nu primesc oare-care proiect — firește dacă sînt sasi, — sînt a se presenta ca inimicii statului. Dacă am ajuns așa departe, încât neprimirea unui proiect de lege să se declare din partea domnișorilor din partida guvernamentală de un atentat în contra statului, și dacă într'atata a decădut conștiința constituțională, încât atari principii să se poată enuncia aici fără reprobare unanimă, nu sîntem oare în drept a presupune, că acuși ne vom pomeni cu astfel de teorii anticonstituționale, ilegale și astfel ostile vîrîndu-se prin cărțile de scoală și apoi prin salele de învățămînt? Dacă e consult și necesar a vorbi într'o lege pentru instrucțiune despre delăturarea de scăderi morale și de direcțiuni ostile, apoi mă rog să nu se impute acestea numai singur institutelor confesionale, ci să se ia privire la toate institutele. Să examinăm numai, care e remediul, pe care voesc proiectul de lege a-l aplica față cu presupusele scăderi din institutele confesionale? Au doară acela, că se îndatorează autoritatea supremă confesională a conduce însași, în considerarea responsabilității proprii, cercetarea și a judeca însași pe cei vinovați împedcînd astfel rîul? Aceasta ar fi consecuența autonomiei, aceasta punctul de vedere al legilor țerei.

Proiectul de față ia lucrul cu totul altcum, el țice: „dacă ajunge guvernul la cunoștința unor rele,“ e de ajuns așa dară o simplă neconștiințioasă denunțațiune; și apoi ce are să se întemple? Proiectul continuă: „și dacă împedcarea rîului e imposibilă pe calea confesiunii“ — se presupune așa dară a priori fără nici o cercetare în urma unei simple denunțațiuni, că rîul ar exista. Să presupunem însă că rîul n'ar exista, și că denunțațiunea ar fi o scornitură, autorității supreme confesionale, nu i-ar rămîne alta de făcut decît să însinue că nu există nimic demn de a fi pedepsit sau delăturat. Dar d. ministru a presumat deja că ar exista un rîu și rîul trebuie deci să existe, și dacă autoritatea supremă confesională nu scie apreția nici această dorință a domnului ministru în cazul acesta îi vine comisariul guvernial pe cap. Și ce-i compete acestuia? Proiectul țice: „el cercetează și face raport.“ Nu e vorbă de o ascultare a inculpatului și nici de aceea să i se dea inculpatului ocaziune a se pute apêra și ca să se poată constata starea lucrului pe baza unei proceduri judecătorești din partea unui for independent ne-preocupat. Ci Ministrului i se face o denunțațiune, ministrul presupunează existența unui rîu, trimite un comisariu spre a-l constata că există în adevăr un rîu, pe care însă nu voesc a-l recunoaște. Și apoi care e rezultatul demn al acestei proceduri? Ministrul pretinde simpla dimiterea jertfei denunțațiunii fără a da ascultare inculpatului fără motivare și apêrare și fără sentința judecătorească. Și dacă confesiunea s'ar încumeta să întărdie cu împlinirea acestei pretensiuni, ministrul de loc închide institutul. Eu cred onorată casă, că aceasta e contra tuturor noțiunilor de drept și e nedemn de un stat de drept, aceasta e datină moscovitică. Procedura aceasta e cu atît mai vătămătoare, cu cît pentru institutele de stat pentru aceleași scăderi există alte dispozițiuni. Pentru aceste va ave valoare un statut disciplinar, care se va aplica și în casurile amintite și care asigură profesorului de stat responsabilitate, apêrare, motivare și sentință, preste tot garanțiile unei proceduri de drept europene. Statutul acesta disciplinar n'are valoare față cu profesorii confesionali; aceștia sînt dați cu totul în mîna omnipotenței ministeriale. Acela, care mai are o schinteie de pricepere pentru autonomia confesională, pentru independența caracterului și pentru libera demnitate de bărbat nu va pute aproba pretensiunea aceasta a proiectului de lege.

S'ar țis însă, că punctul de mîncare confesional ar fi deja superat, ar fi un anachronism în secolul nostru cel luminat. Onoratul meu coleg, dl. August Pulszky, a țis, că a trecut timpul de a ne teme libertatea învățămîntului și libertatea de spirit protestant față cu puterea iesuiților. Domnul deputat să aibă în vedere cele ce se întemplă în nemijlocita sa apropiere, precum proiectul de față și se va convinge în ce rătăcire se află. Dînsul ar vedea că mînilor Romei străbat și ași foarte departe și că și ași sînt destul de puternice spre a esopera aceea, ce nu li'a succes a esopera secolii întregi pe lângă toate mijloacele de viclesug și de forță, ce le-au întrebuițat anumit: înarticularea legală a organizațiunii ordinelor monachale și prin urmare și notificarea regulilor iesuiților din Ungaria. Domnul dep. Abatele Bende, a declarat doară sub decursul desbaterei cu destulă francheță, că ațonomia catolică nu e alterată întru nimic prin aceea, că monarhul e patronul ei suprem; aceasta e funcțiune bisericească, monarhul e prin urmare funcționarul, ca să nu țicem domnul feudal al bisericii.

Eu cred, că într'un timp, în care regele apostolic al Ungariei e privit de membru al ierarhiei catolice, protestanții și cu ei și dl August Pulszky trebuie să și țină ochii deschiși. E drept aceea ce țice dl ministru-șefedinte. Armatura, care ne a servit odinioară în lupta pentru apêrare, nu ne mai face ași trebuință. De dăimat nu o lăsăm însă să se dărîme, ci o vom ține-o la îndemână, ca să o avem de câte-ori ne face trebuință.

Domnul dep. Grünwald merge mai departe. Acesta nu se mulțămescă că d. A. Pulszky a ne spune, că timpul apêrării de silă al confesiunilor a trecut; el ne spune franc, că în statul modern a bătut oara din urmă a autonomiei scolare confesionale.

Dînsul în confesiune nu vede altceva, decît o „comunitate religioasă“ care ași n'are de a face cu „respândirea de cunoștințe profane.“ Pentru mine e lucru străin a auzi pe neprotestanți, în deosebi pe catolice, vorbind de autonomia protestantă, căci să mă iertați, celor mai mulți le lipsesc chemarea spre aceasta.

Între catolicul cult și biserica lui există legătură foarte lăcsă. Catolicul se înstreinează de biserică, căci nu-i este iertat a lua parte la afacerile ei; acestea sînt monopolul ierarhiei. Catolicul cult de ași n'are aproape alt drept, decît plățirea sto-

lei. Dacă acei domni se înstreinează astfel de confesiunea lor, încât pot susține, că omul cult ține la confesiune numai din motivul, că în Ungaria nu poate fi fără confesiune — eu pentru aceasta nu-i judec *habeant sibi*. Să nu creadă însă și despre noi protestanții așa ceva. La noi există o legătură intimă spirituală între confesiune și membri ei, la noi lipsesc casta preoțească privilegiată. Fie care e la noi propagatorul și cultivatorul protestantismului și fie-care contribuie la îndeplinirea chemării acestuia, la dispunerea și conducerea afacerilor confesiunii sale. La noi religia nu stă în opoziție cu cultura, nici credința cu știința. Noi n'avem dogme nealterabile. Dogmele noastre se desvoltă progresiv cu cultura umană și cu lumina, vederile noastre religioase sînt parte integrantă a culturii generale a protestanților. De aceea legătura intimă între biserică și școală n'a cauzat nici una dintre acestea nici când vre-ș scădere. Legătura aceasta pe una o a luminat, pe cealaltă o a încălzit. Să-mi fie permis a reflecta la legătura dintre biserică și școala sasilor din Transilvania dificilă și amintită cu dispreț din partea ministrului de instrucție. La noi școala nu e nici decât servitoarea bisericii, ci elementul, prin care se nobilizează acela, carele vrea să devină preot. Prin aceea, că la noi servese aplicarea la școlile medii de ușă pentru sjungerea la un oficiu preoțesc, am esoperat, că preoțimea noastră să fie capabilă a susține protestantismul la înălțimea spiritului timpului.

D. deputat Grünwald, dat a-și împărți ideile în anumite categorii și în forme ficse, binevoiască a aplica odată categoriile și formele sale de pe terenul administrațiunii politice, anumit rațiunile despre administrațiune proprie pe terenul școlii confesionale. D-sa ar afla, că confesiunile protestante nu sînt numai nesce comunități religioase ci corpuri ale vieții ideale. E adevărat că statul modern a trebuit să și ia înapoi justiția și administrațiunea dată în evul mediu singuraticilor, din cauză că privatul nu posedă puterea și imparțialitatea recerută și nici capabilitate intelectuală suficientă. Altfel stă lucrul cu confesiunile. Acestea nu se folosesc de autonomia lor școlară ca de un drept privat. Cercul lor de activitate se estinde preste ținuturi întregi, preste statul întreg. Ele au dovedit, în decurs de secol, putere economică, potență spirituală și demnitate de caracter față cu împlinirea chemării lor. De ce să nu le fie deci permis a continua administrațiunea proprie în școală și în timpul „luminilor“ între marginile trase de stat și sub controla lui pe baza dreptului, ce le dă aptitudine și demnitate? Să-mi fie permis a mai reveni la colega Pulzky, carele mai de une zile cu ocaziunea dezbaterii asupra legii pentru usură a pledat în mod energic pentru independența și libera dispozițiune a institutelor de credit și a declarat că n'ar fi consult a aduce în conexiune strins institutelor de credit și statorirea escmptului cu statul; căci ori-ce lovitură în stat alterează în cazul acesta și creditul țerei. Sum și eu de acord cu aceasta. Dar oare nu se cuvine ca aceea ce a pretins densusul acolo pentru terenul material, să aibă loc încă în măsură cu mult mai mare și pentru terenul ideal, cultural. E consult oare, a se aduce cultura generală, întreg învățământul unei țeri într'o strinsă legătură cu statul, așa încât ori ce lovitură în stat să altereze și cultura, și că nefericirea și decadența statului să fie totodată și nefericirea și decadența culturii sale? Nu depinde oare statul alterat și clătinător precum dela mijloacele materiale așa, — și poate într'un grad mai mare — și dela bunurile ideale, dela puterile spirituale ale cetățenilor săi, dela cultura poporului său? Chiar în Ungaria nu e nici decât consult, a risca întreaga afacere culturală, întreaga cultură pe o singură foiță, pe foița statului. D. dep. Berzeviczy afirmă, ce e drept, cu multă trufie, că statul maghiar ar fi tare ca pământul, și cel mai puternic motor al culturii generale. D. B. Grünwald de altă parte însă declară că statul maghiar nu e gata și că cultura maghiară ar fi încă numai în leagăn — densusul o scie aceasta a bună seamă mai bine. Apoi ce să dăcem despre afirmarea d. Berzeviczy, că adecă statul maghiar ar fi tare și că constituțiunea ungară nu s'ar mai pute altera? Mă rog a vă aduce aminte numai de trecutul cel mai apropiat de cei doi sau trei ani din urmă. Nu se aflau momente, în cari statul trăgea de moarte, în cari membrii guvernului își șopteau cu întristare: dacă față cu politica din Bosnia nu vom lucra în contra conștiinței noastre, dacă parlamentul ungar nu se va supune indignităților mai înalte — o să o gătam cu statul maghiar.

Me rog să ve aduceți aminte, cum dvoastră în adresa din 1878 ați fost declarat, că ați pns la dispoziția ministrului de externe 30 de milioane spre a arăta puterea monarhiei, dar că nu veți mai sprigini o politică, care e îndreptată numai și numai asupra ocupațiunii Bosniei. Acestei declarațiuni energice

i a urmat imediat subjugarea și plecarea voinței națiunii sub o voință streină, și dvoastră din majoritate ați putut rectifică înaintea amicilor și alegătorilor dvoastră derogarea aceasta numai așa declarând în ascuns, că în cazul de față s'a tractat despre asistență și neasistență, și că dacă nu v'ați fi plecat politice din Bosnia, ar fi trebuit să urmeze o „schimbare de sistem.“ Vederile acestea le aflutare strauii și în multe privințe vătămătoare, dar mâna la inima! n'au fost acestea pentru mulți din dvoastră motivul de a vă supune cu toate protestele serbătorești? Oare asemenea amenințări și situațiuni nu s'ar pute întâmpla în viitorul cel mai apropiat?

Vă rog să căutați numai împregiur și să luați în privire referințele de dincolo de Laitha; aduceți-vă aminte de împărțiala prin pactul din 1867/8, dincoace de Laitha maghiarul, dincolo germanul. Și cum stă ați lucrul? Ce s'a întâmplat dincolo de elementul germân? Elementul acesta, căruia i se asigurase prin pactul numit domnirea, e strimtorat nu prin difuziune de stat formală, căci mijloacele drastice sînt ați superflue, ci prin tactica parlamentară, prin manevre guvernamentale de alegeri, astfel prin mijloace cunoscute și practicate și la noi. Închipuiți-vă, că ați mîne statul să fie espus la fel de fel de experimente și manevre, precum le vedem ați înscenate dincolo de Laitha, oare nu s'ar pute întâmpla ca în cazul acesta să se formeze o majoritate contra acelor-a, cari prin pactul din 1867/8 au primit la noi supremația. Manevrelor de alegeri din urmă au dovedit de ajuns cât de ușor se formează la noi majoritățile artificiale. Ce ar fi oare, dacă ați mîne majoritatea n'ar mai reprezenta numai o naționalitate, ci pe întreg poporul? Dar abstragem dela acestea; dacă vom face tot progrese ca cele de până acum, ne vom pomeni și noi cu împregiurări ca cele de dincolo de Laitha, căci asemenea cauze produc aceleași efecte și aceiași factori, aceleași referințe. În cazul acesta și-ar regreta aceia, cari ați vor aduce școala într'un conex prea strîns cu statul, fapta, și ei ar fi cari și-ar aduce aminte cu durere și cu părere de rău de zilele, în cari confesiunea autonomă și o școală confesională era ultimul asil pentru caracterele independente, pentru curagiul neînfrânt, în deosebi însă pentru ambițiunile naționale și patriotice ale maghiarilor. Atunci își vor dice aceia, căroră le place a exploata starea de ați până la fund, vai de ce n'am fost mai drepti și mai umani față cu concetățenii nostri nemaghiari, când cu crearea proiectului de lege prezent.

Proiectul de față e cu privire la naționalități, — mă doare a o spune — nedrept și neuman. Guvernul, voinde a mărgini prin o lege de o valoare îndoelnică autonomia confesiunilor, și a confisca puterile subsistenței și independenței naționale, precum și ale forței de apărare a rasei domitoare în favorul statului maghiar național, trebuia să aibă prudența, de a consolida și a asigura statul acesta prin câștigarea nemaghiarilor asigurându-le acestora învățământul și cultura proprie națională. Pentru mine ar fi o satisfacțiune, dacă ași pute constata, că proiectul a fost drept față cu drepturile legale și cu pretensiunile culturale ale naționalităților; și dacă ași pute declara, că față cu proiectul de față nu există punct de mîncare național și gravamine naționale. Lucrul stă însă cu totul altfel.

Guvernul a omis în proiectul de față nu numai punctul de mîncare a unei politice prudente, dar chiar și îndatoririle de drept și de credință față cu legea. Spre a nu fi rău înțeles declar înainte de toate, că sînt gata a da statului aceea, ce i compete și că eu față cu naționalitatea maghiară nu-trec stimă, simpatie sinceră și rezervă patriotică, de oare ce ea are mari merite istorice pentru statul ungar. De aceea și țin de lucru învederat că în Ungaria fie care școlariu din școala medie să învețe limba maghiară, ca adecă limba maghiară să fie obiect obligat în întreg cursul școlii medii. N'am nimic în contra dispozițiunii, de altcum superflue, înțelegîndu-se de sine de a se propune limba și literatura maghiară în clasele superioare în limba maghiară, căci eu nu vîd în aceasta vre-o vătămare a legii pentru naționalități, care în §. 14 dă confesiunilor dreptul a statori ele înșile pentru institutelor lor între marginile legii limbă de propunere. Dacă marginile acestea se vor trage într'un mod atât da loial, precum se întâmplă în dispozițiunile paragrafului 7 al proiectului — dar durere numai acolo că se cere pentru limba maghiară numai aceea, ce o pretinde punctul de mîncare corect al metodei de învățământ, în cazul acesta n'am decât a mi exprima recunoștința mea. (Al Hegedüs: „D-lui se lasă la tîrg.“) Nici de cum, aceea ce corespunde convingerei mele de drept și legilor țerei o primesc fără a fi capacitat de deput. Hegedüs, aceea însă ce e contra acestora nu o primesc, ori cât s'ar negocia cu mine, și ori cât m'ar

amenința. (Aplause.) De aceea îmi țin de datorință a reflecta la genesa pretensiunii din §. 7, căci genesa nu e chiar așa nevinovată. La dezbaterea §. 7 în comisiune a propus d. referent cu patriotism ne mai pomenit: că de oare ce e imposibil a se propune în școlile medii esclusiv în limba maghiară, să se pretindă deocamdată, ca în toate institutelor cel puțin 3 obiecte de învățământ să se propună în limba maghiară. După ce disputa a durat timp mai îndelungat și nu s'au putut uni în privința întrebării: cari să fie cele 3 obiecte, atunci domnul ministru de instrucție a cerut a fi mulțămiiți „de o cam dată cu obiectele amintite la §. 7 „cu ocaziunea mai de aproape se pot ridica pretensiuni și mai mari.“ Contra astorfel de vederi în privința §. 14 din legea pentru naționalități trebuie să protestez, și dacă s'ar încumeta cineva ale da espresiune practică, contra aceluia m'ași folosi de scutul legii.

Onorată casă! Precum n'am nimic în contra din punct de vedere al naționalităților, ca să se propună limba maghiară ca obiect obligat, așa nu pot ave în contra nici în privința aceea, ca limba maghiară să formeze obiect pentru esamenul de maturitate — din punctul de vedere pedagogic lucrul stă firesce altcum. De alt cum noi sasii cei atât de încalumniți n'am așteptat să ni se impună. Noi am introdus în școlile noastre medii limba și literatura maghiară încă de ani ca obiect obligat și am dispus, ca în clasele superioare să se propună — din motive pedagogice — în limba maghiară; esamenul de maturitate chiar se depune din ea fiind limba esaminătoare cea maghiară.

Ce însemnează deci față cu faptul acesta notoric imputarea condamnabilă a dlui ministru președinte, că noi ne întoarcem cu dispreț dela tot ce este maghiar?! Noi facem în interesul nostru, și din considerare cătră națiunea noastră-soră, cătră națiunea maghiară, în direcțiunea aceasta tot posibilul. N'am nimic nici în contra împregiurării, ca cunoscința limbei maghiare și a literaturii ei să se privească de un recuisit al culturii generale în Ungaria și ca să se pretindă în măsură cuviincioasă dela fie-care candidat de profetură. În sinodul din toamnă al bisericii noastre am avut ocaziune a mă convinge, că nu sînt singurul sas, care nutrește astfel de vederi.

Eu cred, onorată casă, că noi prin aceasta am fi dat statului aceea, ce-i compete, și națiunii maghiare aceea, ce în mod ecuitabil și legal poate pretinde dela noi. Proiectul de lege nu se mulțămescce cu atîta. El merge mai departe și ridică pretensiuni, căci vătămă drepturile cele mai vitale ale naționalităților, cari vor a confisca cercul de drept și de desvoltare garantat prin legile de stat“ concepute în anii 1861 și 1862 și aședate „sub scutul onoarei naționale.“

Nu ca gravamen, ci numai ca temere amintesc împregiurarea, că §. 7 al proiectului pretinde, a se înainta planul oarelor referitoriu la limba și literatura maghiară ministrului, care să aibă deci influență cu mult mai mare, de cum e cea involvată în dreptul de „supraveghiere“. Dacă s'ar fi făcut aceasta din considerări pedagogice și prin urmare ecuitabile, n'ar fi pericol, căci și noi sîntem aplicați a jertfi pentru limba maghiară atîta timp și atîta putere, cât ne iartă chemarea și ținta învățământului unei școle medii nemaghiare. În afacerea introducerii limbei maghiare în școlile populare am făcut experiența, că domnul ministru de instrucție face în privința limbei maghiare pretensiuni, ce nu se pot împlini, strimtorînd în favorul acestui obiect nu numai limba maternă ci și instrucțiunea științifică preste tot. E o vătămare formală de drept, că vine proiectul și detrage municipiilor, corporațiunilor și privaților dreptul de a statori înșii în institutelor lor limba de propunere; aceasta, practic luat însemnează atîta, ca pe viitoriu în atari institute limba de propunere să fie esclusiv cea maghiară.

Paragraful 26 al legii pentru naționalități a asigurat espres numitelor categorii de susținători de școle dreptul, de a-și alege limba de propunere, cum vine acum proiectul să li-o ia? D. ministru de instrucție nu ar fi permis aceasta mai înainte. Proiectele densusului de mai înainte, ba chiar și cel din anul 1880 a lăsat aceasta în dreptul municipiilor, al comunelor, corporațiunilor și al privaților. În anul 1881 dl ministru, fost dl ministru, ce e drept, mai „patriotic“ adecă mai netolerant, a lăsat cu toate acestea numitul drept corporațiunilor și privaților. Acum detrage dl ministru tuturor susținătorilor numiți de școle dreptul de a statori limba de propunere, fără a-și motiva procedura, barem cu un singur cuvînt. În afacerea aceasta a bună seamă n'au dat tonul motive pedagogice și legislative și nici motivele stimei loiale și ale intereselor culturale ale nemaghiarilor.

(Va urma.)

Varietăți.

* (Timpul este ordinar.) Dela Șimon ni se scrie în 2 Aprilie: Spun bătrînii, că în ținutul Branului de care se ține o comuna Șimon, nu și aduc aminte să fi petrecut o iană așa grea și apăsătoare, din ale cărei ghiare nici acum n'am scăpat. Nu, căci nu se topise zăpada cea veche și acum din nou am căpătat alta care avînd fundament bun pe cea veche — s'a prins, și astăzi sînt 3 zile, de când ninge în continuu și zăpada e atît de mare, încît e imposibilă umblarea cu carăle, și provisionarea de nutreț, care numai cu anevoie se află ici coala de leac.

Astăzi fiind tîrg de săptemînă în Bran abia s'a putut aduna câți-va oameni dela cari n'auđiai altceva, decît că lipsa e amară și adînc simțită atît pentru oameni, cît și pentru vite.

Pentru oameni. că bucatele s'au scumpit, și se scumpesc pe ți ce merge, căci pe cînd prin lunile Decembrie și Ianuarie, bieții oameni erau plini de speranță, că se vor eftini bucatele (cucuruzul), fiind că Brănenii se susțin numai cu bucate de cumpărat, din cauza locurilor muntoase și șterile, și pe cînd atunci se plătea pentru Hctlitră de cucuruz 3 fl. 50—3 fl. 80 cr., acum se plătesc 5 fl.

Pentru vite, că nutrețul s'a mai finit, ear la alții s'a finit cu totul, și care ar voi să cumpere nu are de unde, afară de aceea vitele nu le cumpără mai nimeni, și nu au preț de lec. Una vacă fătată cu vițel, fie ea cît de bună, nu are preț mai mare ca 20—25 fl. chiar atît, cît a consumat în iarna aceasta.

Deci poporul Brănean și în special cei din subcomuna Șimon au sărăcit și sărăcesc pe ți ce

merge, căci afară de cele scrise mai sus, contribuțiunea reg. și aruncul comunal, în urma potopului celui infricoșat din vara trecută, care a făcut foarte mari daune comunei, s'a mărit astfel, încît bieții oameni plătesc după florenul de dare, încă câte 50 cr. Astfel oamenii desperând, de trei ani încoace, au început a emigra.

Mai multe familii, emigrează și acum și încă mai sînt multe familii întregi gata a emigra în primăvara aceasta în Dobrogea.

Pe cînd cu 3—4 ani în comuna Șimon se aflau preste 1,400 suflete, astăzi cînd ar censura cine-va bine protocoalele parohiale, nu cred că s'ar mai afla cu totul nici 850—900 suflete.

„Un Șimonean“.

* (Spanga) cu toate că i sa mai sporit durerea, va fi în stare a suporta transportul la Budapesta.

* (A facerea Füzessery.) Mocsáry a raportat în clubul independentilor ca partida condamnă procedura lui Verhovay și nu l mai recunosc de membru al partidei precum nici organul lui „Fügylenség“ de organ al stîngei.

* (Regele României Carol) se întoarce dela Sigmaringen deadreptul fără a atinge Viena, la București. „N. fr. Presse“ face deducțiuni din impregiurarea aceasta prin care indigita la relațiunile actuale dintre Viena și București. În dată după sosire se va redacta definitiv răspunsul la nota engleză despre conferența din Londra.

* (Ciangăi păcăliți.) Din Milleșuț se telegrafează la „Bud. Hirl.“ că în poporațiunea (ciangăilor) de acolo, telegrama comitetului de „repa-

triare“ din Pesta, prin care se încunoscîntează parochii că opera „repatrierei“ a ajuns la sfîrșit pentru anul acesta, a provocat amărăciune foarte mare. Poporațiunea, în speranță că în decursul anului se pută „întoarce acasă“, în cea mai mare parte, și a vîndut case și imobilități. Esistă temerea, că oamenii în desperațiunea lor vor bea prețul averei lor și vor căde în miseria cea mai mare. Parochii nici nu cutează a le spune oamenilor adevărul întreg, căci ar provoca o ferebere a cărei urmări nu se pot prevedea.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 19 Aprilie n. 1883.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	120.25	120.20
Renta de aur ung. de 4%	89.95	90.—
Renta ung. de hîrtie	87.30	88.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	137.75	137.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.80	113.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	99.50	99.25
Renta de aur austriacă	98.75	99.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	99.40	98.—
Obligațiuni urbariale temeșane de	98.—	98.25
Obligațiuni urb. temeș. casulă sorțire	98.—	99.—
Obligațiuni urbariale transilvane.	99.25	97.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	99.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	97.50	97.75
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pămîntului	115.—	98.—
Sorți de stat dela 1860	132.50	132.—
Sorți unguresci cu premii	—	416.—
Sorți de regularea Tisei	110.40	110.25
Acțiuni de bancă austro-ung.	835.—	829.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	318.50	311.—
Acțiuni de credit austr.	309.25	314.60
Datorie de stat austriacă în hîrtie	78.30	78.20
Datorie de stat austr. în argint	78.90	78.85
Strisuri fonciari ale institutului „Albina“	—	100.80
London (pe polița de trei luni)	119.65	119.65
Galbin.	5.65	5.64
Napoleon	9.50	9.49
100 marce nemțesci	58.55	58.50

Nr. 407. 1—3

CONCURS.

Anulându-se terminul pentru vacanțul post de învățătoriu la școala poporală română din comuna Mocerîșiu comitatul Carași-Severin, publicat în mult prețuitul ziaru „Telegraful Român“ Nr. 24, 25 și 26 în care se propune limba română și maghiară se deschide concurs nou; de postul numit sînt legate următoarele beneficii:

1. Salar de 300 fl.
2. 12 metri lemne;
3. Locuință cu grădina și grajd pentru vite.

Concurenții sînt îndatorați a arăta;

1. Atestatul de botez că sînt de religiuinea gr. or.

2. Atestat de moralitate.

3. Scolile finite.

4. Decretele dobîndite.

5. Posed limba maghiară.

Rugările sînt de a se adresa la Inaltul ministeriu și a se trimite la comitetul Administrativ a comitatului Carași-Severin pînă în 30 Iunie a. c.

Se observează cum că învățătoriu denumit este îndatorat a cânta în biserică gr. or. din loc, a împlini datoria de cantor și afară de biserică cu pruncii la înmormîntări funebreale și că rogările cari nu sînt astfel instruite, nu se vor lua în considerațiune; nou denumitul va intra în postul de învățătoriu cu prima Septemvre 1883.

Mocerîșiu în 15-lea Aprilie 1883.

Pavel Frîncu m. p.,
jude comunal.

Nr. 44 [408] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei de a II clasă Banabic în protopresbiteratul Turdei, se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sînt:

Pentru preot porțiunea canonică 35 jugere 1103°. Dela 110 familii partea parochului cari dau 8 cupe vechi de cucuruz sfărmit.

Dela 110 familii câte una ți de lucru.

Stola epitrafirului obicinuită.

Doritorii de a ocupa această parochiă vor ave ași așterne petițiunile instruite conform statutului organic și Regulamentului pentru parochii la subscrisul oficiu protopresbiteral, pînă la terminul amintit mai sus.

Agărbiciu (p. u. Gyéres) 29 Martie 1883.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 128. [409] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch Nicolau Mănoiu în parochia de clasa a III-a dela biserică veche din Șimon tractul protopresbiteral al Branului, conform ven. ordinațiuni consistoriale ddto. 10 Martie 1883 Nr. 111 B. se escrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sînt 200 fl. v. a. pe un an din venitele parohiale.

Concurenții au ași trimite subscrisulul suplicele lor instruate în sensul Statutului organic și conform Regulamentului congresual pentru parochii din 1878.

Brașov 30 Martie, 1883.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv:

Iosif Barac m. p.,
prot. adm. ppresb al Bran.

Nr. 150 1883 [406] 1—3

Citațiune edictală.

Maria Ioan Utan, alias Munteanu căsătorită Nicolae Cînda, din Apoldul infer. cercul Mercurii, carea mai bine de 3 ani și a părăsit bărbatul fără a se ști ubicațiunea ei prezentă pe baza decisului consistorial ddto 24 Martie a. c. Nr. 5085 1882 — se citează a se presenta, în termen de 6 luni dela prima publicare a acestei citațiuni, înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divonțial intentat asupra ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Dela scaunul ppresbiteral gr. oriental al tractului Mercurii ca for matrimonial.

Mercurea 6 Aprilie 1883.

Ioan Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 91 [403] 2—3

EDICT.

Georgiu Chialda de religiuinea gr. orientală din Avrigh Comitatul Sibiului

părăsindu-și cu necredință pre legiuina sa soție Elena Chialdă născută Ranga tot din Avrigh, fără de a se ști locul ubicațiunei lui, cu concesiunea Prea Veneratului Consistoriu archidiececan din 27 Ianuarie 1883 și citează ca în termen de un an și o ți dela publicarea acestui edict, să se înfățoseze la scaunul protopresbiteral al Avrighului ca formatrimonial de I. a instanță căci la din contră se va decide, procesul ridicat în contră și fără de el.

Avrigh, 28 Martie, 1883.

Scaunul protopresbiteral gr. oriental al tractului Avrighului, ca for matrimonial de I. a instanță.

Nr. 87 [404] 2—3

EDICT.

Nicolae Hînsa de religiuinea gr. orientală din Seliște comitatul Sibiului, carele de trei ani au părăsit cu necredință pre legiuina sa soție Maria Petru Dordea Nicolesă din Vale, de present domiciliată în Seliște, fără a a se ști ubicațiunea lui, se citează prin acesta, ca în termen de șese luni dela prima publicare a acestui edict să se prezenteze înaintea subsemnatului formatrimonial, căci la din contră, și în absența lui se va decide procesul intentat contra-i de cătră soția lui.

Sibiu, 18 Martie, 1883.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Seliștei, ca formatrimonial de I. a instanță.

Mașine de semănat cucuruz

(de doue și trei șiruri)

Pluguri de săpat și mușunoit

(săpat a doua oară)

se află foarte eftine

la [410] 1—3

Andrieu Rieger.

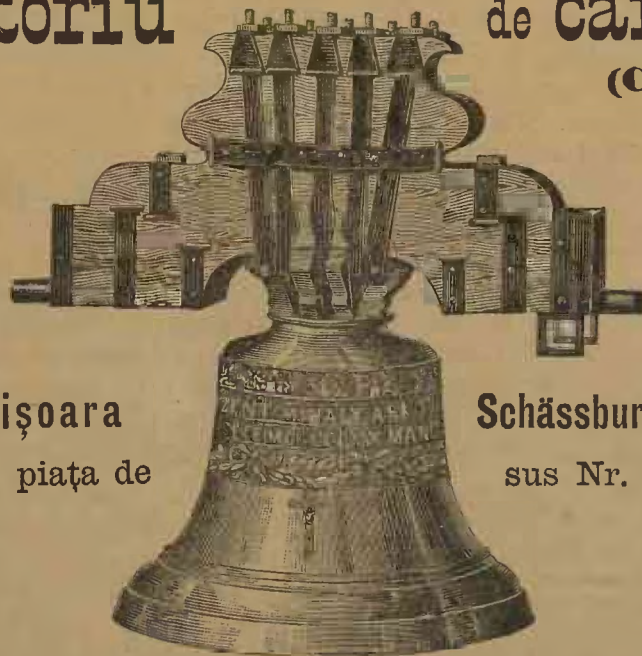
Fabrică de mașine agricole Sibiu.

Un clavier

de 6 octave, renovat se dă în schimb pentru mijloace solide de traiu sau alte obiecte de preț. [402] 3

Adresa: **Piano. Brad-Hunyad.**

Mihaile Manchen, vărsătoriu de campane (Clopote)

în Sighișoara
piața de

Schässburg-(Segesvár)
sus Nr. 168

o firmă ce esistă dela anul 1882 și se bucură de un renume buo, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a lifera și repara clopote de toată mărimea și cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efectuează și în depărtare. Clopote mai mice sînt în tot timpul gata.

[400] 2—3